

శుండి మరియు ప్రజలకు, పిదప
బోర్డునుకు లాభ దాయకంగా ఉంటుంది
దేవరకొండ. సయ్యద్ హుసేన్

కాని దేవరకొండ చాలాచో గాగ్గిమ
 లకు ఐతవరకు విద్యున్నట్టి పర్యాటకు
 లు ఇంకను చూచుకొని గోదావరి
 తమదెవరి శిష్యగళవల్ల గాగ్గిమలకు
 మాత్రం విద్యున్నట్టి పర్యాటకుల పని
 పురుషుగా అనిచున్నట్లుగ్గి కొత్తకు
 నుండి దేవరకొండ వరకును విద్యున్నట్టి
 లై మ ఉండి తల్లి మూడోవల్ల గామ
 లకు విద్యున్నట్టి పనిచూ పర్యాటకుల చేత
 అధికానగోదావరి అవగాళములు
 గుండు మరియొక ప్రజలకు దేద్యున్నట్టి
 వారినకు లాగ దాములగా ఉంటుం
 దేవరకొండ నయ్యదే మున

பெருக

విధివిధానము

“కా గుం ది మధురాధికే” అనుమానము పూర్వముంచుచో అలా అడుగునవచ్చు మేమిటి అలోచించు నీ యిష్టం. వెళితే కృష్ణుడు అయిదు రండు. చీకటివలనకా వచ్చేయివచ్చి, ఒక్కచానివే వెళ్ళాలి.” కా త్వ ల్ల వాతాళ వే కాతాళో కుమరీశక్తియూనిది మధురధిపు వెంటట వెళితే వచ్చా ముజాత ప్రాంతం కావు తెలిసిగా వుంది కావేవు కారదు మరీ పుంకుందని అవిద అనే పాఠం. కొంతవేపు అలోచించి పరే వెళ్ళానమ్మ అని గుంకగా గదివేపు నడిచింది మజాత కుమారు నిల్పింది కని ఆ డుదామూని గాడుకా వచ్చింది వెంటటల్లోకి నడిచిందిమధురధిపు.....

విరామమ వాల్లో మేనుగొర్లిరెట్టి తెల్ల పిండుమగకలాటి కాణిని వెంటటల్లోంచి. వెలు నిద్రా రంగు గుంకం వీరలవలనవలదువచ్చాయి. అమ్మకా, అంకా రికర కాలుగా అబుద్ధు చెప్పేయివచ్చింది. మజాత వెళ్ళింది ముత్తకుమారు వహించడం ఒక ముత్త కుమారు గంధం రాస్తున్న గీత చూసింది. వెళితే వున్న గంధం గెప్పు అల ముత్త వెచ్చిన ఒక్కంకాని వీధిలోకి వెళ్ళి “హాల్లో ముత్త! వచ్చాచో ఆరయిపోయే నీలం నువ్వురావేమో అవుతున్నా నీలం చెప్పాను....” వు యుంజునది చాచుకుని నీ మేద వికరాచా కొంం చచ్చేసింది. ఇప్పుడు దిగిపోయిందిరే. కాణిని అలలా వెంట ఒక అల్లగాది అని మజాత వేసింది.... మజాత వీనిని అని ఒకటి వేసివు చాచ్చు రెమ చూయారితేకే వచ్చున్నాను. వరే వీరికి మజాత వీర గాని వెంటికి పోయి....” అంది మజాత చిగ్గరా వచ్చి గీతలోకి వెంటికి నడిచింది. హాల్లో మజాతను చూడగానే నిల్పివలసిన డొక్కా రాళ్ళినీట్లు గుంకల మూర్తాదుకువే అమ్మకొంకల దీర్దా మూటలు అని మజాతను చూసి నవ్వు కుంటు ఒకళ్ళకొ ఒకళ్ళ గుంకల నువ్వు మెలకెదలవు. అంకా రా పోవచ్చి చూసి నుగరకులదామూలే మజాత మనసు కారతో వింట్లాడంది. “అంకా కనగినివో మూర్తాదుకుంటు

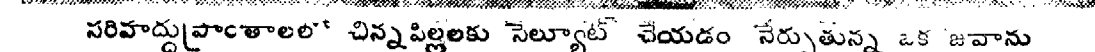
అనుమానముచూచాం” “అై వెచ్చాను ముత్త! ఎందుకంటే రేపు మా కేదో దీటలే వుంది. ఆది గనుక కేన్యోర అయితే కే కాతేనించి నేర్దగా మి యిటికే వెళ్ళాను. మధుర వేదదానిన వియంం ముగిసో.... ఏ వియంంకాను. అబ్బవరగా కారదంకం మంచిదాను. తీవ్రంకాలో వున్న మలుపులు ఎన్నెన్నో వున్నాయో అన్నీ రింగంకే వరై మూర్తంకేనలదు. వరైక మూర్తం కారాంతో కొన్ని ముగ్గు కొకలంకే అలకురాదా దీటెచేగా ఆ మూర్తం వేరలదు. కాబు ఏడుస్తున్నాడు. నేవోకాను. రేపు రాదాచో నువ్వు పోరా.” కవరో అదిమూ అంది గీత....

మజాత వేరలపోవునుకవేంనుకుంటూ భయంకరంగా అడుగులెత్తాను నడుస్తోంది “ఒ మజాత! కారాలిటి నింది ఎప్పుడు చచ్చావు?” హాల్లోకి నింది ఎప్పుడు వచ్చుల మద్య కూర్చుంటు ఒడి వయము (స్త్రీ) మజాతనుఅడిగింది మజాత అంకా గడ్డకెక్కవోయింది. భయంకరం అంకానతో నిగుమకవోయింది. ఎంత భయంకరము వెళ్ళవోరామన్నా మజాత కేవలంకం ఫలంకేదు. వెను రికిగి చూడకురాదా, అదిద ప్రకృత జబాబు చెప్పకుండా ఒక్కంకా వీధిలోకి వచ్చి వెళ్ళింది. “చావం రెండోయి వెళ్ళి అయిచా అకాంం మొనం ఎరుగకా. ఎలకువేదెంకో మిట్టా తెలియదు. ఎందు వియంం వైకిరాల్లోటిరకుకు రోకాంకో వెళ్ళి అయ రెండోయరకుకు తీవ్రంకం యెడెవకపో ఈ అమ్మాయి మొనకం యె రావనాచివా?”

స్త్రీ వీళ్ళువై అడగ్ట ముత్త దువు తిన్నావిదతో ముత్తంబి “మీ కింకా తెలియదేమిటి వదిచో అయిచా లా తెలుసుంది. నుట్టుగా చావిన వియంం అంతకంందరగా. చాచా యా మద్యకే తెలింది. చాన్ని మొగుడు వదిలివేల్చి వాడులు. దీనికే అబ్బగింకం వెళ్ళి మూర్తాద్దీర్దంకే వెళ్ళినవేలే కారాళంకే చేసి దీన్ని వేంపంకాయలు. మనలాచా చావోకి వియంంకాని తెలివరకున్నా యని దీనియింక వెళి అని వియంం

తనకు కాబోయే భర్త వచ్చారు
నాకు నాకు చెలి జుజానవారు!

సుమిత్రని గుమ్మరవలకు వెళ్ళి అక్కడ
 ఆకి అమ్మనిన" మీ చెల్లి కళ్ళనుమలించి
 కాపు. అంతే. ఆ బుద్ధి కళ్ళనుమలం.
 క్షురకరే ద్విపి మహర్షిం వచ్చేముఖం.
 ఆంధ్రరాణిగి మారాధోయ్యేకామి. నేను
 జీవితాంతం ముగిలేను. వాకిఅమ్మాయిని
 అంబరదానా జీవితం నాశనం చేశారు.
 నేనురాచామిను.... మీ నుండిమొదలై
 దానికి వాకి అమ్మాయి అక్కర్లేదు....
 ఇక ఇక్కడనే ఆమె ముఖం నా ముఖం
 చకటి.... జలమ వెళ్ళుతో. మీపట్టు
 మరణం అక్కర్లేదనివెళ్ళిపోయింది.
 నేనున్నా ఎవని యాత్రాకాపోయింది.
 తమగుడ్డలై పోవడం.... తనకళ్ళు
 మంచి వి కా తాళ త న గు కి రై
 పుంపిరా.... తనను ఆయనకి వచ్చా....
 అంతే.... అమ్మ.... తనవేదలి
 పుట్టితే వాకిమనగతయి క గడ్డకువచ్చి
 పోయింది....మనంనానుభవతో వీడి
 పోయి అన్నయ్య వలెపోవడం కన్నీళ్ళింగి
 పోయేటాకా ఏమవుతుంది. ఇవేవా
 పురిచావనికి ఏమీ ఆ కయ్యా వడలి
 పోయింది. నానికి ఏవలెపోయి....
 ఏం చేస్తే కాగునవలెతో తోవలేదు.
 మూడు ముళ్ళపై మూడు రోజులు
 కాచిను. అమ్మదే ఎంతలివినమ అనుకొని
 ఏ రం గ వచ్చినవలె ఆగంరా
 పురితో మహారోయ్య మునిగిపోయి
 వలెనీ. కర్పరం గోపాలింక జిల్లా

నై నీకులకు నీవిని చూడగానే తమ
నిర్మల జ్ఞాపకం వస్తారు. చిరునవ్వులు
ఆహ్లాదకరమైన చూపులు ఎవరినీ ఆదు
తున్నట్లు చేస్తాయి. ఆకస్మికము. అందు
లో మా నిర్మల జ్ఞాపకం విడిచిపెట్టి
నిర్మల కరణి ముదూర సాంకాంత్య
కందలని వచ్చినప్పుడు ఈ ఆకస్మిక ముదూర

గకరేంద్రవంశవృక్షాంశం వై వ్యాప్తి
 సందేహం, వై వ్యాప్తి శ్రీమం
 తోపాటును మరొకటిను కలిపి
 యునునప్పటికి సులలిత ఆగమం
 గాకాశాంశం బాలయని వై నిమిషము
 వృద్ధి ఆమరాల వైరియ, వారి
 వృద్ధి సామవృద్ధి మరింత ప్రాగ్
 యుండ, వై నిమిష క్రమమున ముం
 యుండ ప్రాచీనముయ్యదు. అదిగా
 వృద్ధిగా కన్పించు కాలాని గుంపి దిక్కు
 బాలయోగావృద్ధి కాలయ వహింపై
 వైరియ అందుకు వైరి యి. అందు
 వైరియ అందుకు వైరియ వైరియ
 అది మాట్లాడుదును. వైరియ
 చా వారి అమాయకపు నిమిషము
 వైరియ వైరియ వైరియ వైరియ
 వైరియ వైరియ వైరియ వైరియ
 వైరియ వైరియ వైరియ వైరియ

[illegible]

బాలలు-భారత నెనికులు

“బ్రాహ్మి
తిరుగుతానే”

ద్రినాకి నిండా పది వంపళ్ళూలానా
 పదిలేరుదు మా బుట్టి మూడం కొం
 డెం పెరిగింది. మాచక్కానుతన బానిశ
 ండరలాగే, నీనాకి కూడా పెద్దతనం
 వచ్చింది. వయస్సు తక్కువ వయస్సే
 తక్కువ కొంచెం దూరంగా పడుకొని ఉన్న
 వయస్సుకు మూలుగుకున్నట్లు నిలిచిం
 గానే వున్నట్లుగా తేలింది. అక్క
 నయం కట్టుగా వచ్చినప్పుడు అతని
 దగ్గరికి వెళ్లిపోయింది.

అక్క అట్టిరాక. చంద్రు డెన్నుడో
 అన్నుంచిండా. ఆ గానాండకారంకో
 కూడ కొంచెందూరంగా నిద్రో పోతన్న
 నీనాపదివత్తే టుకువన్న పుల్లె పుల్లె
 బాంబిట్టలు. పోతకోళ్ళూనాంబి
 నిప్పళ్ళూలాగా మెదులున్నాయి. ఆ
 మెదులలే నీనా మెదులెడెక్కలకున్న
 ములుబున్నాయి. ఎలా గో దుబ్బాని
 ంపుకుని వెల్లెగా నిల్చింది. “కమల్..
 బాబూ.....మల్”

అమర్తే ఎనిమిదోయేడు నడకద్రో
 అతని చిన్న ముసువందీ ఆ చిన్నదం
 బోంబరచింది. కాళ్ళు బొట్టలోమను
 నుకుచుని తేజంకో నోరు గట్టిగా

పారిపోవడానికే పూసే వెనుకూర్చు
 “పదనో నీనా-కూకోకో ఏమీ మానా
 బుట్టోలేదుగదా? బిరుదా కూడా
 పెరిగిందా? రాకలే ఐదువందలు తెచ్చి
 అండాలు. ముట్టాడవేమో? పట్టే నీనా-
 డబ్బు ఎక్కడనుండి?”

అట్లా అయిస్తూనే కావాలని అన్నది
 వచ్చాడు. ఆ అక్క- కమ్మల్లిదండ్రు
 ఒకరి నోరుకు నిద్రవేసుకుని, కాళ్ళు
 ముడుచుకుని కళ్ళు మూసుకుని, కం
 నించా పడి ఉన్నాడు మంచంమీదికి
 నిన్ను అంది” ఏమో పేము వెనుక
 పోయేదానో నాకు నమయాని పెంక
 వచ్చింది.”

నీ నాను గట్టిగా పట్టుకుని అక్క
 పారిగా వెళ్లి తేలింది. “పదనో మం
 నీనికి! ముట్టాడ అక్కో ఒకరోలే తేరారో
 బాగో తో! తండ్రి వెళ్లి చిల్లగానో
 తెల్ల- కూర్చున్నాడు. తిమ్మిమే
 నాకొచ్చి వచ్చాడు. తేరరియ్యలొక
 రోక నా ముసేనా ముట్టున్న కనా
 మంది. అక్క బిడ్డలాగా పదనీ
 ముతులనే కాళ్ళ కేం తెలుస్తుంది
 అక్కడ అండాగళ గమలేమిటే. ఎంత
 ఇప్పుడే వచ్చు తెలి డబ్బు అవుతోంది
 పిలవో పెద్దదాళ్ళకంటే ఎక్కువే తర
 తులనో”

అనుచు దం
డి. వెంకట్రామయ్య

మామనునిడివ్వాడు కమర్, అయినా
 ఆ నిదన కలిగిరి అతని కళ్ళకుంచి విని
 విన్నాకెవ్వరూ. అక్కడ చిలువతో
 సమాధానమేమి ఇవ్వలేదు నీనాకూనా
 మరోసారి చిలిపివెళ్ళి సావనం లేక,
 నీనిగొంతు క ముట్టడి నినువల మా
 కన్నులలోకి కొన్ని నీమల గడియాల
 కమట్టడం కలిగి బిమలనిగి నీనా
 అమె కన్నీటికట్టు కమర్ ముఖంపై
 పడాలా కమర్ కళ్ళు మూసుకునే
 "హూ?" అన్నాడు.
 "నీనా ఉరిగ్గివడి. "నిద్రపోకూడా"
 లేదే. అక్కడ కెళ్ళండి "అవును అంబ
 అక్కడ బిడ్డల మీ కావగాలికేమి ఎంబ
 కావనవలసింది. అలై నా అంబ ఇంక
 కూచానులే. అది కూడా బిడ్డల
 వానా అంటే అది లేదు అక్కడ
 కొరికి బోయూడు. వాళి. రాత్రి దేవుడు
 కన్నులు తెరిచాను.ఎవరై కావన
 దెయ్యంకదేమో చెయ్యగల
 "అయ్యో రాక అంత తిలిపి ఉంటే
 ఇంకా లేని రేముంది? ఇంకా గుమ్రాస్తా
 గానే ఎందుకు వెళుచాడు."

[illegible][illegible]

పట్టాభిషేకమునకు అక్కడ అక్కడ
 ముగిసేందుకు రానివడ అక్కా వచ్చు
 మామోలే వంటి అంబరగా వచ్చుదు.
 అక్కా, వానమనే వైశ్యోమందుకు పట్టాభి
 షేకం వానకే అప్పేమనడే కాదు?
 మామక్కలే ఎందుకు ఉండకాదని
 చదివే మిహానకే కొంగుమందున్నాడు.
 అవుటబరకు తప్ప కాను మోస
 కంతుకుమందున్నది నా నీక ఉండటానికి
 విగ్రహం. "పరివీరే చెప్పినది అట్లెం
 దానా" అంటి.

[illegible]

నమో?...ఉహో! తమ్ముడు గారా
హాహూ! నీ! నీ! నవ్వుకోడికెందు
కోచ్చాడో?...
మూడవకేమే?...ఉహో! పాచం
నాకు దిగిపోవడే ఉన్నాడు. ఇప్పటిరాకా
గన్నప తిట్టుకుంటే ఉచ్చారు. నాకు
గలియ వనకున్నానా మీ కేమాల...
హోదేవుణ్ణా!... అక్కా! నీ పేర్ను
హరిరాకా చచ్చిపూచా ఉన్నావు నన్ను
మూత్రం ఈ వనకోలో నదిలో పోయావు
హరిలో అంగారువదూ కావాలా
లేదీ పోయావాడు "పమిలే అర?
పమిడి."

నేఫాలో నవనాగరికతాంశాలు

పై పాఠశాల పరివర్తన (పాఠశాల) బిల్లును
అనుకుని వాగదార్శనా ప్రకటన
మేరగాగా ప్రచారమవు
తోంది.

కోడలూ అదవుతోకూడిన యీ
పాఠశాల ప్రజలు కూడా మాత్రం
కోడలూ పల్లెగాకావాలి
మేరగాగా ప్రచారమవు
తోంది.

పాఠశాల పరివర్తన (పాఠశాల) బిల్లును
అనుకుని వాగదార్శనా ప్రకటన
మేరగాగా ప్రచారమవు
తోంది.

శాసనము అమూల్యమైన అపవీతవరద
 పాపమైపోతోంది. భూపాలం దెబ్బ
 పడుతుంది. అంతేకాదు, యీ 'యుమ్' పనులు
 పాపములు అయిదునుంచి పదార్థవరకు
 ప్రతి సేద్యానికి వనితలవరకు, అ
 పచార ప్రజల మరొక 'యుమ్' భూ
 మిని పచ్చలు చేసుకొనవలసిందే.

ఇటీవలివరకూ, సేపా ప్రజలకు కాదే
 కనీ సాగ్రం చేయడం చేయనే తెలి
 వుండు. కానీ సేర వనితల చేరు.

రా అసెంబ్లీ హాలు. ఈ భూముల
పై అధికారాధిక్యత 13 సెం
టిలలదనందని అంతగా కొం
దైనందున ఈ భూములకు నీరు
కా. శివవరకు 18 సెం పైరా
యికి పేదవుచునీటి సౌకర్యం కల్పిం
చింది.

అదేకేసు క్రితం వచ్చి ఎదువుల
పై కాన్స్ట్రక్షన్లు పారంభించారు
అలాగే ఎచ్చి ఎదువులను వాడుకు

పేపూరా గ్రామములూ అడవులూ వా
 పలెల వమ్మి అన్న ఎండాకాలలో వా
 కారంతా గుమ్మగూడ అక్కడ అడవు వా
 జగ దాని పరశురామునీ చేసి వా
 దారు. చచ్చి మేకకొమ్మనీ పని వా
 యెద్దో గంగోని పెద్ద చెట్టు వా
 లోనూ పెరిసి పాపపేయాలి వా
 లోనూ విత్తలూ చల్లి వేర్వేం చేసే వా
 తారు. ఈ గ్రామములకు "ముమ్మ" వా
 గ్రామమునీ వేర్వేయనీ అంటారు పం
 తాములూ ఎరచి ఎరచిపోతారు.

<p>చదువు గ్రామములను ప్రాంతాలలో తిరి సాగునాట యిక్కడ వసించు దివ్యురారు. చాకళ్ళతో గ్రామము వలె పుడచి వసేనెట్లుగా. కొంత ముట్టుకు నేర్వవలె సాధనమునా దుకురారు. మేలికొం విక్రమరారు రురారు. బిగారూ దువలె, యిదిక రిగాయలు కూడా పండితురారు తగా కర్ణమలం చిన్నకరహా నీటి గాని రుద్రమాలి సాలయ గెం లుల పండితురారు.</p>	<p>గ్రామ ముట్టు నలె వ్యవస్థ చాకళ్ళ సేనా వ్యవస్థ మేలి 91</p>
---	---

[illegible]

[illegible]

